

Historia Katedry i Kliniki Chirurgii Onkologicznej Akademii Medycznej w Gdańsku w okresie 1970-2005

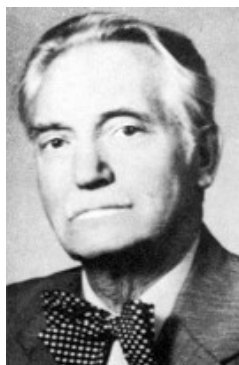
Kopacz A., Zieliński* J., Jastrzębski T., Kruszewski W. J., Skokowski J.

*Adres do korespondencji:

Jacek Zieliński

Katedra i Klinika Chirurgii Onkologicznej w Gdańsku,
ul. Dębinki 7, 80-211 Gdańsk

Macierzystym oddziałem Katedry i Kliniki Chirurgii Onkologicznej w Gdańsku był Samodzielny Oddział Chirurgii Onkologicznej utworzony 31 stycznia 1970 roku. Był on pierwszą placówką tego typu w Polsce Północnej. Oddział usytuowany w skrzydle zachodnim na I piętrze budynku nr 4 Państwowego Szpitala Klinicznego Nr 1, liczył 40 łóżek. W 1977 roku został przeniesiony do skrzydła zachodniego na II piętrze budynku nr 2 tegoż szpitala. 1 sierpnia 1981, na bazie istniejącego Oddziału Chirurgii Onkologicznej, została powołana Klinika Chirurgii Onkologicznej, a następnie w 1990 roku powołano Katedrę i Klinikę Chirurgii Onkologicznej [1,2].

Ryc. 1

Pierwszym kierownikiem kliniki został dotychczasowy kierownik oddziału, prof. Jerzy Giedroyc. Urodził się w 1916 roku w St. Petersburgu. Studia odbył w latach 1933-1939 na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie (Ryc.1). Do Gdańska przybył w 1946 roku. Podjął pracę jako asystent oddziału chirurgicznego Szpitala Kolejowego w Gdańsku. Równocześnie pracował na oddziale Szpitala Miejskiego w Gdańsku, a także kontynuował rozpoczętą w Wilnie działalność dydaktyczną w Zakładzie Anatomii Prawidłowej Akademii Lekarskiej w Gdańsku, której kierownikiem w tym czasie był prof. Michał Reicher. W 1952 roku rozpoczął pracę w II Klinice Chirurgicznej Akademii Medycznej w Gdańsku pod kierunkiem prof. Kazimierza Dębickiego. W 1958 roku otrzymał stopień doktora medycyny na podstawie rozprawy pt. „Wartość wenografii śródmostkowej dla oceny węzłów chłonnych przymostkowych w raku sutka”. W 1965 roku uzyskał stopień doktora habilitowanego na podstawie pracy doświadczalnej pt. „Wpływ powolnego przerywania dopływu tętniczego na mięszs wątroby psa”. Stanowisko docenta otrzymał w 1968 roku, a profesora nadzwyczajnego w 1977 roku. Był członkiem wielu Towarzystw Naukowych, m. in. Polskiego Towarzystwa Lekarskiego, Towarzystwa Chirurgów Polskich, Polskiego Towarzystwa Onkologicznego, Polskiego Towarzystwa Gastroenterologicznego oraz członkiem Socièté Internationale de Chirurgie [1,2,3].

Profesor Giedroyć stworzył podwaliny chirurgii onkologicznej w Gdańsku. Szczególne zasługi położył w zakresie leczenia chirurgicznego raka przełyku. Udoskonalił metody przygotowywania przedoperacyjnego chorych z rakiem przełyku. Olbrzymie doświadczenie zdobyte w leczeniu raka przełyku postawiły go w rzędzie najbardziej cenionych znawców tego zagadnienia w Polsce [4,5,6].

Kolejnym zagadnieniem, któremu poświęcił wiele czasu był rak piersi. Celem wykrywania wczesnych postaci tego nowotworu, pracownicy Kliniki prowadzili masowe badania kobiet w zakładach pracy przy użyciu termografii płytowej. Profesor Giedroyć opracował metodę własną rozszerzonej mastektomii w leczeniu raka piersi. Wdrożył metodę biopsji cienkoigłowej w rozpoznawaniu raka piersi. Zajmował się także innymi problemami m.in. czerniakiem złośliwym i nowotworami jelita grubego [5,6,7,8].

Profesor Giedroyć był autorem lub współautorem 86 prac krajowych i zagranicznych. Wyszkolił wielu doświadczonych chirurgów. Był promotorem 7 przewodów doktorskich oraz opiekunem jednego przewodu habilitacyjnego [3,9].

Ryc. 2

Od 1 października 1986 kierownikiem kliniki został doc. Andrzej Kopacz (Ryc.2). Profesor Kopacz urodził się w 1939 roku w Strzemieszycach w Zagłębiu. Studia medyczne na Wydziale Lekarskim AMG ukończył w 1963 roku. W 1965 roku zatrudniony został w ówczesnej II Klinice Chirurgicznej AMG, a po utworzeniu Instytutu, w Samodzielnym Oddziale Chirurgii Onkologicznej należącym do Kliniki Chirurgii Klatki Piersiowej. Specjalizację I stopnia w zakresie chirurgii ogólnej uzyskał w 1968 roku, a II stopnia w 1972 roku. W 1971 roku otrzymał stopień doktora nauk medycznych na podstawie pracy pt. „Wartość limfografii w praktyce klinicznej”. W 1973 i 1976 przebywał na stażach szkoleniowych w Instytucie Onkologii w Warszawie. W 1977 roku uzyskał specjalizację II stopnia w zakresie chirurgii onkologicznej.

W 1983 roku nadano mu stopień doktora habilitowanego na podstawie rozprawy pt. „Możliwości wczesnego wykrywania raka sutka za pomocą badania fizykalnego i termografii płytowej w badaniach masowych”. W roku następnym otrzymał nominację na stanowisko docenta. W latach 1984-1990 pełnił funkcję wicedyrektora Instytutu Chirurgii. W 1986 roku objął kierownictwo Kliniki. W 1991 roku otrzymał stanowisko profesora nadzwyczajnego, a w 1995 roku tytuł profesora. Profesor Kopacz jest członkiem wielu Towarzystw Lekarskich krajowych i zagranicznych. Jest autorem lub współautorem ponad 150 prac ogłoszonych drukiem i około 115 komunikatów wygłoszonych na Zjazdach [2,6].

Profesor w znacznym stopniu przyczynił się do wprowadzenia w Polsce skojarzonych metod leczenia raka przełyku. W diagnostyce przedoperacyjnej zastosował najnowsze metody, takie jak badania kontrastowe przełyku, fiberoskopia, połączona z biopsją, tomografia komputerowa, bronchoskopia. Dzięki udoskonaleniu diagnostyki, wnikliwej kwalifikacji chorych, skojarzeniu leczenia chirurgicznego z chemioterapią i radioterapią, zastosowaniu nowych technik operacyjnych, udało się zmniejszyć śmiertelność pooperacyjną do około 7%, a w ostatnich 3 latach śmiertelność okołoperacyjna nie przekroczyła nawet 5%. Postępem w leczeniu nieoperacyjnych postaci raka przełyku było wdrożenie

laserowego udrażniania przełyku. Jest to metoda stosowana w jedynej Klinice w Polsce Północnej [6].

Od 1970 roku do chwili obecnej pracowało w Klinice łącznie 27 lekarzy. Krótko, bo zaledwie przez kilka miesięcy pracowali: Bolesław Szolkowski (w 1973), Stanisław Bereza, Stanisław Romanowski i Ryszard Korski (w 1974). Dłuższy staż w Klinice odbyli Jan Skokowski (1970-1975) (obecnie kierownik Kliniki Torakochirurgicznej AMG), Janusz Jaśkiewicz (1975-1997) (obecnie kierownik Kliniki Chirurgii Plastycznej AMG), Bogdan Machowina (1970-1976), Zbigniew Zmarzlik (1970-1980), Bolesław Jurgelewicz (1982-1986), Edward Krok (1970-1984), Krzysztof Murat (1984-1992), Andrzej Kucharski (1970-1998), Marcin Trenkner (1994-1998). Ponadto w klinice pracowali: Krzysztof Szyszko (1983-2001), Wojciech Kopczyński (1991-2002) oraz Janusz Zdzitowiecki (1995-2002) [1,9]. (Ryc. 3).

Ryc. 3

Skład osobowy kliniki w 2005 roku przedstawia się następująco: prof. Andrzej Kopacz, dr hab. Wiesław Janusz Kruszewski, dr med. dr med.: Jarosław Skokowski, Tomasz Jastrzębski, Jacek Zieliński, dr Maciej Świerblewski (wszyscy zatrudnieni na etatach Akademii Medycznej) oraz zatrudnieni w PSK Nr. 1 ACK : lek lek : Dariusz Sokołowski, Grzegorz Gryglewski, Piotr Tosik, Cezary Warężak oraz stypendyści studium doktoranckiego: Kamil Drucis i Justyna Zygoń [6].

Od 1970 do połowy 1982 roku funkcję pielęgniarki oddziałowej Kliniki pełniła Barbara Mazur, a od połowy 1982 roku do chwili obecnej funkcję tę sprawuje Alina Konopka [1].

Od 1984 roku do 2003 roku prof. A. Kopacz pełnił funkcję Kierownika Zespołu Dydaktycznego nauczania chirurgii na VI roku Wydziału Lekarskiego. Od 2003 roku Kierownikiem Zespołu Dydaktycznego jest dr hab. W.J. Kruszewski. Przy klinice istnieje Studenckie Koło Naukowe, którego opiekunami byli : Janusz Jaśkiewicz, Wiesław Kruszewski, a obecnie Jarosław Skokowski [6].

Katedra i Klinika Chirurgii Onkologicznej nawiązała współpracę naukową z szeregiem ośrodków krajowych i zagranicznych. Jej charakter był różnorodny, od wspólnych badań klinicznych po wyjazdy i pobyty szkoleniowe. Lekarze Kliniki szkolili się w ośrodkach zagranicznych takich państw jak: Holandia (Janusz Jaśkiewicz), Belgia (Janusz Jaśkiewicz, Janusz Kruszewski), Norwegia (Krzysztof Murat), Francja (Janusz Kruszewski, Janusz Zdzitowiecki, Grzegorz Gryglewski), Węgry (Jarosław Skokowski), Włochy, Holandia (Tomasz Jastrzębski), W. Brytania (Maciej Świerblewski, Wojciech Kopczyński) i Niemcy (Jacek Zieliński) [2].

Prof. Jerzy Giedroyć w latach 1983- 1985 pełnił funkcję przewodniczącego Oddziału Gdańskiego TChP. Od 1993 roku do 1995 roku funkcję tę sprawował prof. Andrzej Kopacz . W ciągu minionych lat, większość lekarzy kliniki była członkami Sekcji Chirurgii Onkologicznej Towarzystwa Chirurgów Polskich. Z Sekcji tej, na Konferencji w Ryni w 1994 roku powstało samodzielne Towarzystwo Chirurgii Onkologicznej.

Członkami Zarządu Głównego Sekcji Chirurgii Onkologicznej TChP był w latach 1987-1993 prof. Andrzej Kopacz, a latach 1987-1989 dr Janusz Jaśkiewicz, który następnie, po tworzeniu Polskiego Towarzystwa Chirurgii Onkologicznej, został jego pierwszym Przewodniczącym. W dniach 10-11 maja 1991 roku zespół Kliniki zorganizował w Gdyni VIII Konferencję Naukowo-Szkoleniową Sekcji Chirurgii Onkologicznej TChP pt. "Czerniak złośliwy skóry" ,a 28-30 kwietnia 1994 roku Konferencję pt. "Rak gruczołu piersiowego u schyłku XX wieku" [1,2].

W okresie działalności Kliniki tytuł profesora uzyskali: Jerzy Giedroyć w 1977 roku oraz Andrzej Kopacz w 1995 roku .W omawianym okresie habilitowali się: Andrzej Kopacz na podstawie rozprawy pt. „Możliwości wczesnego wykrywania raka sutka za pomocą badania fizykalnego i termografii płytowej w badaniach masowych” (1982), Janusz Jaśkiewicz na podstawie pracy pt. „Wyniki leczenia chorych na raka płaskonabłonkowego piersiowego odcinka przełyku” (1995) oraz Janusz Kruszewski na podstawie pracy pt. „Wartość rokownicza oznaczania wybranych parametrów genetycznych i biochemicznych w raku okrężnicy” (2001). W ciągu 31 lat działalności Kliniki 13 lekarzy uzyskało stopień doktora nauk medycznych.

Prof. Jerzy Giedroyć był promotorem rozpraw doktorskich: Andrzeja Kopacza pt. „Wartość limfografii w praktyce klinicznej” (1971), Kazimierza Krajki pt.„Wpływ wagotomii z pyloroplastyką na przyswajanie tłuszczów” (1971), Jana Skokowskiego pt. „Ocena skuteczności chirurgicznego leczenia raka płuca w materiale II Kliniki Chirurgii AMG w latach 1949-1967” (1973), Mariusza Zawiasy pt. „Wartość rozpoznawcza badań śródoperacyjnych w kamicy dróg żółciowych” (1973), Andrzeja Kucharskiego pt. „Wyniki leczenia operacyjnego w raku sutka w zależności od zaawansowania procesu chorobowego (TNM) i rodzaju operacji” (1974), Zbigniewa Zmarzlika pt. „Wartość biopsji cienkoigłowej aspiracyjnej w diagnostyce chorób piersi” (1980), Janusza Jaśkiewicza pt. „Wartość termografii płytowej w rozpoznawaniu chorób sutka u kobiet” (1981). Ponadto Edward Krok, którego promotorem był prof. M. Bielecki uzyskał stopień doktora medycyny na podstawie rozprawy pt. „Obraz radiologiczny złamań mózgowiczaszki w zależności od rodzaju upadku” (1981) [1,2,5,6].

Profesor Andrzej Kopacz był promotorem pięciu rozpraw doktorskich: Wiesława Janusza Kruszewskiego pt. „ Wartość rokownicza wybranych parametrów patoklinicznych w raku żołądka, okrężnicy i odbytnicy” (1990), Krzysztofa Szyszki pt. „Wartość rokownicza wybranych parametrów klinicznych i morfologicznych w raku żołądka na podstawie materiału Kliniki Chirurgii Onkologicznej” (1992), Tomasza Jastrzębskiego pt. „Ocena wartości paliatywnego leczenia nowotworowej niedrożności przełyki i wpustu za pomocą lasera Na:YAG” (1998), Jacka Zielińskiego pt. „ Historia chirurgii regionu gdańskiego w latach 1945-1991 „, (2000), Jarosłwa Skokowskiego pt. „Wartość rokownicza wybranych czynników klinicznych i patomorfologicznych w raku piersi” (2001) [5,6].

Przy Klinice istnieje Gdańska Fundacja Onkologiczna im. J. Damsza, Klub Pacjentów ze Stomią oraz Klub Amazonek.

Działalność Kliniki Chirurgii Onkologicznej Akademii Medycznej w Gdańsku miała duży wpływ na rozwój chirurgicznego leczenia nowotworów zarówno w regionie gdańskim, jak i w Polsce.

Wydarzeniami pionierskimi w skali kraju były:

1. Wykonanie w 1996 roku po raz pierwszy w Polsce chemioterapii perfuzyjnej w hipertermii u chorych z zaawansowanym miejscowo czerniakiem kończyn przy użyciu krążenia pozaustrojowego [10].
2. Zastosowanie po raz pierwszy w Polsce w 2000 roku dootrzewnowej chemioterapii perfuzyjnej w

leczeniu rozsiewu śródotrzewnowego raka żołądka i jelita grubego [11].

3. W ostatnich latach wdrożyliśmy jako jedni z pierwszych w Polsce: badanie węzłów wartowniczych w czerniaku, raku piersi i raku jelita grubego [12,13,14].

4. W 2004 roku zastosowano po raz pierwszy w Polsce duktoskopię w rozpoznawaniu i leczeniu rozrostów wewnątrzprzewodowych piersi [15].

W pierwszych latach istnienia Kliniki, która posiadała 44 łóżka wykonywano około 300 operacji rocznie. W ostatnich 3 latach liczba operacji przekroczyła 1200 rocznie, mimo zmniejszenia liczby łóżek do 30 i ograniczenia procedur oferowanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Jak widać, są to nieporównywalne osiągnięcia w działalności klinicznej tych lat zarówno w zakresie metod, jak i zakresu przeprowadzanych operacji. Świadczy to o ogromnym zapotrzebowaniu na działalność klinik o profilu chirurgicznego leczenia nowotworów [6].

Piśmiennictwo

1. Kopacz A., Jaśkiewicz J., Katedra i Klinika Chirurgii Onkologicznej. W: 50 lat Akademii Medycznej w Gdańsku. Wydział Lekarski. Katedry i inne samodzielne jednostki. Ann. Acad. Med. Gedan. 1995;25 (supl.2);
2. Bibliografia pracowników Akademii Medycznej w Gdańsku za lata 1945-1991, Akademia Medyczna w Gdańsku za lata 1967-1994;
3. Kopacz A., Jerzy Giedroyc (1916-19910.W: 50 lat Akademii Medycznej w Gdańsku. Profesorowie i docenci. Szkice do biografii. Pod red. A. Bilikiewicza i Z. Machalińskiego, Gdańsk1995 , s. 75-77.(Ann. Acad. Med. Gedan. 1995,25,supl.4)
4. Wywiad z Jerzym Giedroyciem, synem prof. Jerzego Giedroycia z dnia 15 maja 1998
5. Archiwum prywatne prof. Andrzeja Kopacza
6. Wywiady z Andrzejem Kopaczem z dnia : 5 stycznia 2000 r. i 1.02.2005 r.
7. Archiwum prywatne rodziny prof. Jerzego Giedroycia
8. Sieńkowski E.: Zarys dziejów Akademii Medycznej w Gdańsku. Wyd.: Ann. Acad. Med. Gedan. 1971;1:31-133.
9. Kopacz A., Zieliński J., Świerblewski M., Jastrzębski T., Kruszewski W. J., Skokowski J.: Dzieje Kliniki Chirurgii Onkologicznej Akademii Medycznej w Gdańsku w okresie 1970-2001. Ann. Acad. Med. Gedan 2002;32:345-352.
10. Jastrzębski T., Kopacz A., Myśliwska J., Zorena K., Rogowski J., Paprocka A., Świerblewski M., Zdzitowiecki M., Sokołowski D.: Chemioterapia perfuzyjna w hipertermii u chorych z zaawansowanym miejscowo czerniakiem kończyn. Ann., Acad. Med. Gedan.,1998;28:89-97.
11. Kopacz A., Jastrzębski T., Świerblewski M.: Dwa pierwsze przypadki leczenia przerzutów do otrzewnej raka jelita grubego i raka żołądka za pomocą dootrzewnowej chemioterapii perfuzyjnej w hipertermii. Pol. Przeg. Chir. 2000;72:370-373.
12. Jastrzębski T., Kopacz A., Świerblewski M., Kruszewski W.: Metoda znakowania węzła „wartownika” :wskazanie do selektywnego wycięcia węzłów chłonnych w I stopniu zaawansowania klinicznego czerniaka złośliwego skóry. Pol. Przeg. Chir. 1996;68:267-273.
13. Jastrzebski T., Kopacz A., Kruszewski W., Roszkiewicz A., Lass P., Bandurski T., Zdzitowiecki J.: Ocena węzła wartownika w raku piersi . Wybrane zagadnienia z Chirurgii. Wyd.: Fundacja Pol. Przeg. Chir. 1999;3:148-152.
14. Zieliński J, Kopacz A., Jastrzebski T., Świerblewski M., Rzepko R.: Identyfikacja węzła wartownika w raku jelita grubego. W: Pam. IX Zj. Pol. Tow. Chir., Kielce, 22-24 maja 2003:61;
15. Kopacz A., Zieliński J., Skokowski J., Gulida G., Karmoliński A., Kruszewski W.J., Schlag P., Hünerbien M.: Duktoskopia – nowa metoda diagnostyczna w chorobach nowotworowych i nienowotworowych piersi. Streszczenie przyjęte na IV Konferencję : Diagnostyka i leczenie raka piersi. Falenty 14-16 kwietnia 2005 r.

Spis rycin

1. Prof. Jerzy Giedroyć (1970-1986)
2. Prof. Andrzej Kopacz (1986)
3. Zespół lekarzy Katedry i Kliniki Chirurgii Onkologicznej (rok 2000). Od lewej stoją: lek. Maciej Świerblewski, dr med. Krzysztof Szyszko, dr hab. Wiesław Kruszewski, dr med. Janusz Zdzitowiecki, lek. Dariusz Sokołowski, lek. Wojciech Kopczyński, kierownik kliniki prof. Andrzej Kopacz, dr med. Jarosław Skokowski, lek. Grzegorz Gryglewski, dr med. Tomasz Jastrzębski, lek. Cezary Warężak, dr med. Jacek Zieliński